

Luonnosta kestävästi ja vastuullisesti II

Loppuraportti

Maa- ja metsätalousministeriö

SISÄLLYS

1	TIIVISTELMÄ.....	3
2	HANKKEEN TAVOITTEET	4
3	TOTEUTUS 30.11.2021–15.10.2023	5
	3.1 Yhteistyö ja alan ennakointi	5
	3.2 Kampanjat ja tapahtumat	7
	3.3 Kansainvälinen menekinedistäminen	9
	3.4 Laatustandardit ja -järjestelmät.....	10
	3.4.1 Nimisuoja järjestelmä	10
	3.4.2 EU:n luomujärjestelmä.....	10
4	TULOKSET JA NIIDEN ARVIOINTI	11
5	EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI.....	12

Kannessa, sivulla 3 ja takakannessa esittäytyvät vuoden 2023 luonnontuotteet puolukka, haapasienet ja poimulehti.

I TIIVISTELMÄ

Luonnosta kestävästi ja vastuullisesti II -hanke toimi valtakunnallisesti luonnontuotealan kehittämiseksi ja alan yhteistyön lisäämiseksi 30.11.2021–15.10.2023. Hanketta toteutti Arktiset Aromit ry tehden yhteistyötä alaan liittyvien toimijoiden ja hankkeiden kanssa.

Hankkeen tavoitteina oli edistää alaan liittyvää yritystoimintaa, kannustaa luonnontuotteiden talteenottoon ja käyttöön, lisätä tietoisuutta luonnon ja luonnontuotteiden tarjoamista terveys- ja hyvinvointivaikutuksista sekä lisätä toimialarajapinnat ylittävää yhteistyötä.

Hankkeessa edistettiin ja kehitettiin erityisesti luonnontuotealan kestävyttä ja vastuullisuutta edistäviä toimintatapoja, yhteistyötä, alan ennakointia ja viestintää sekä kotimaassa että kansainvälisesti. EU:n laatujärjestelmistä luomu- ja nimisuojarahjestelmä olivat hankkeen toiminnassa mukana ja niiden tunnettuutta lisättiin alan toimijoiden keskuudessa.

Hankkeen toimenpiteitä olivat monikanavainen viestintä, luonnontuotteiden talteenoton edistäminen muun muassa ostopisteverkostoa kehittämällä, erilaisten kampanjoiden, kilpailujen ja tapahtumien ja webinaarien järjestäminen, vientiä tukevan aineiston tuottaminen sekä verkkoaineiston täydentäminen eri kielillä.

Hankkeen kohderyhmänä oli koko luonnontuotesektorin alan yrityksistä loppukäyttäjiin ja tutkimus- ja oppilaitoksista viranomaisiin ja mediaan. Hankkeen toiminnasta ja tuloksista tiedotettiin Arktiset Aromit ry:n sivuilla.

Hankkeen verkkosivut:

<https://www.arktisetaromit.fi/fi/hankkeet/luonnosta+kestavasti+ja+vastuullisesti+ii/>

2 HANKKEEN TAVOITTEET

Hankkeen tavoitteina oli

- Lisätä tietoa luonnontuotteista ja luonnontuotejalosteista, niiden ominaisuuksista, käyttömahdollisuuksista ja saatavuudesta sekä kotimaassa että vientimaissa monikanavaisella viestinnällä sekä kuluttajille että alan yrityksille.
- Edistää luonnontuotteiden talteenottoa tiedottamisen, tapahtumien ja kampanjoinnin keinoin.
- Kehittää alan yhteistyötä ja verkostoitumista sekä alan toimijoiden kesken että yli toimialarajapintojen.
- Edistää luonnontuotteiden jalostusasteen nostoa ja jalostettujen tuotteiden menekkiä
- Edistää luonnontuotteiden laatua sekä laatujärjestelmien (luomu, nimisuoja) hyödyntämistä luonnontuotealalla.
- Tuottaa tukimateriaalia menekinedistämisen ja matkailusektorin käyttöön.
- Koota ja yleistajuistaa tutkimustietoa tuotekehityksen ja viestinnän tueksi.
- Etsiä ratkaisuja ja ennakoitumahdollisuuksia alan yrittämisen haasteisiin yhteistyössä viranomaistoimijoiden ja hallinnon kanssa.
- Lisätä kansainvälistä kysyntää päivittämällä monikieliselle verkkosivustolle viestintämateriaalia, muun muassa uusinta tutkimustietoa.

Mitä luonnontuotealan toimijan on hallittava ja osattava?

3 TOTEUTUS 30.11.2021–15.10.2023

3.1 YHTEISTYÖ JA ALAN ENNAKOINTI

Hankkeessa jatkettiin luonnontuotealan ennakoinnin kehittämistä ja osallistuttiin Luonnontuotealan toimintaohjelman päivitykseen yhteistyössä Suomen Luontoyrittäjyysverkosto ry:n ja luonnontuotealan toimialapäällikön kanssa. Luonnontuotealan toimintaohjelma julkaistiin 6.4.2023. Toimintaohjelma on saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/88e67b82-37cb-44e5-8ca0-0116dfdb51a8/content>

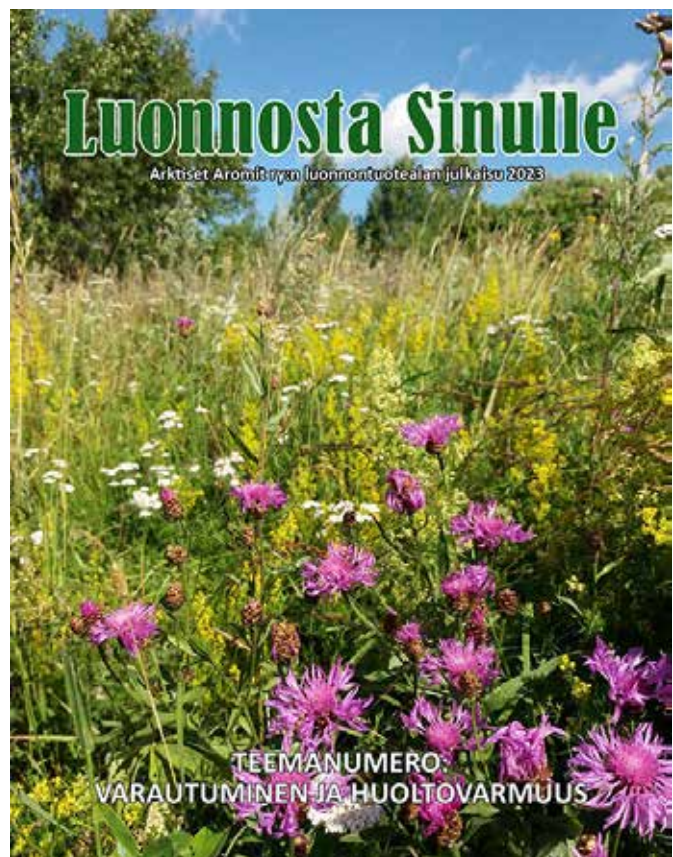
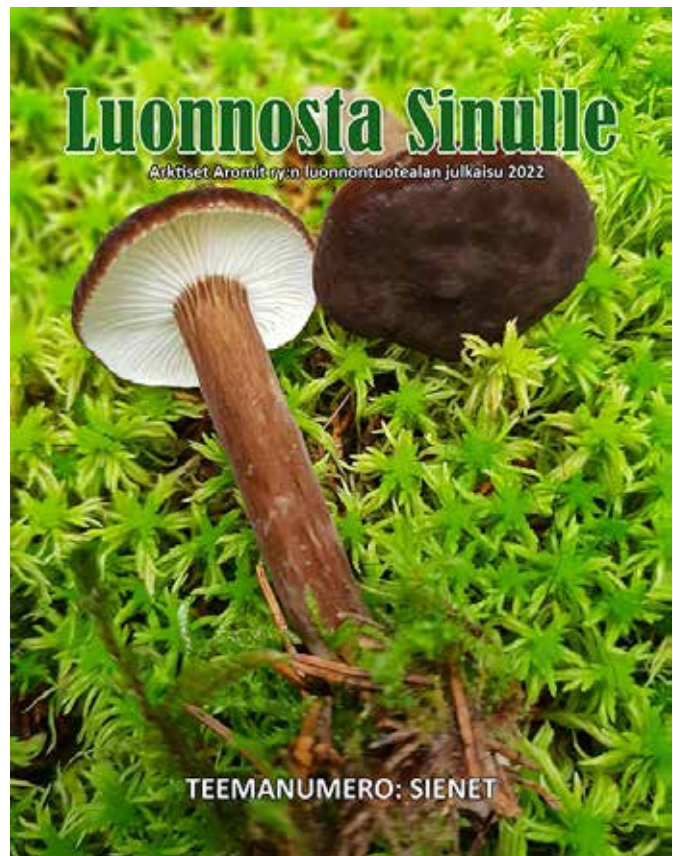
Hankkeessa on tehty viestintäyhteistyötä useiden muiden tahojen kanssa ja käytetty useita eri kanavia (Facebook, Twitter, LinkedIn, Youtube, Instagram) luonnontuotteista tapahtuvaan viestimiseen.

Mediatiedotteita julkaistiin hankkeen aikana 29 kpl: <https://www.arktisetaromit.fi/sitenews/news/-/ids/1>

Mediaa avustettiin tiedottamisessa ahkerasti. Median yhteydenotot ovat lisääntyneet jatkuvasti ja medialle on annettu haastatteluja, välitetty materiaalia sekä erikoisaiheita koskevien asiantuntijoiden yhteystietoja.

Median käyttöön yhdistyksen sivuille koottua kuvapankkia on täydennetty ajankohtaisilla, tiedotteisiin liittyvillä kuvilla. Kuvat on tarkoitettu tiedotuskäyttöön, ei kaupalliseen käyttöön. Kuvat ovat saatavilla: <https://www.arktisetaromit.fi/fi/kuvapankki/>

Luonnosta Sinulle -nettilehti toteutettiin sieniteemaisena syksyllä 2022, ja kevään 2023 lehden teemaksi valittiin varautuminen ja huoltovarmuus. Aineiston kokoaminen aloitettiin alkuvuodesta. Lehdet ovat tulostettavissa yhdistyksen sivuilta: <https://www.arktisetaromit.fi/fi/tiedotus/luonnosta+sinulle+nettilehti/>

Luonnosta Sinulle -verkkolehti ilmestyi raportointikauden aikana kaksi kertaa.

Yhdistyksen sivujen tietoja on päivitetty muun muassa ravintosisältöjen ja tilastojen osalta.

Marttaliiton kanssa yhteistyössä toteutettiin Sienet tutuiksi – rohkeasti poimimaan -opasvihkonen sekä kuluttajien että kouluttajien käyttöön. Oppaassa on vinkit 21 suositeltavan ruokasienen tunnistamiseen ja käsittelyyn. Lisäksi siitä löytyy linkit lisätietoihin ja resepteihin.

Hankkeessa tehtiin yhteistyötä Ruokaviraston kanssa uuselintarvikekysymysten selvittelyssä ja käytiin läpi eri maiden kasvi- ja sienilistoja.

Lisäksi hankkeessa toteutettiin kyselytutkimus neuvolaterveydenhoitajien luonnontuotteisiin liittyvistä tieto- ja neuvontamateriaalitarpeista yhteistyössä kuuden hyvinvointialueen äitiys- ja lastenneuvoloiden kanssa. Tutkimukset tuloksista on hankkeen sivuilla erillinen raportti.

Vuonna 2023 hankkeessa tehtiin erityisen paljon viranomaisyhteistyötä thaimaalaisten marjanpoimijoiden asioiden kanssa. Alkuvuodesta selvittelyssä oli kausityöasetuksen muutosehdotus ja siihen vaikuttaminen. Viranomaisyhteistyö jatkui viisumi- ja työlupa-asioissa ja aiheesta viestimisessä.

LUONNONKASVIEN UUSELINTARVIKESTATUS

30.5.2023

E = ELINTARVIKE R = RAVINTOLISÄ Y = YRTTITEE M = MAUSTE A = ANNOSKORISTE

KASVI	KASVINOSA	
AHOMANSIKKA <i>Fragaria vesca</i>	• marjat/(epä)hedelmät	E
	• lehdet	R Y A
HEINÄRATAMO <i>Plantago lanceolata</i>	• maanpäälliset osat	R Y
HUMALA <i>Humulus lupulus</i>	• (emi) kukinnot/tähkät	E
ISLANNIN- eli ISOHIRVENJÄKÄLÄ <i>Cetraria islandica</i>	• koko kasvi	R Y M A
ISOKARPALO <i>Vaccinium oxycoccos</i>	• marjat	E
	• lehdet	R
ISOTAKIAINEN <i>Arctium lapa</i>	• koko kasvi	R
	• juuret	R Y
	• lehdet	E
JAUHOSAVIKKA <i>Ctenopodium album</i>	• lehdet	E
JUOLAVEHNÄ <i>Elymus repens, Agropyron repens</i>	• juuret/juurakot	R Y M
JUOLUKKA <i>Vaccinium uliginosum</i>	• marjat	E
	• lehdet	R Y
KAMOMILLISAUNIO <i>Matricaria recutita, Matricaria chamomilla</i>	• (juuri puhjenneet) kukat/ kukinnot/mykeröt	R Y
	• kaikki muut kasvinosat	R
	• kukat/nuput, kukkivat versolatvat/kukkaversot	R Y A
KÄNERVA <i>Calluna vulgaris</i>	• (nuoret) versot, varret	R Y

Neuvolaselvityksen suosituin materiaali-ohje oli neivolakorttikotelo, jollaista jaettiin lähes 15 vuotta sitten toteutetussa kampanjassa muun materiaalin ohella.

Luonnonkasvien uuselintarvikestatus -taulukkoa päivitettiin ahkerasti verkkosivuille.

3.2 KAMPANJAT JA TAPAHTUMAT

Marjakaveri-kampanjaa marjojen talteenoton turvaamiseksi jatkettiin ja vuonna 2022 yritysten ilmoittamat ostopisteet koottiin jälleen kartalle yhdistyksen sivuille oleville kampanjasivuille. Vuonna 2023 kampanja muutettiin keruukaveri-kampanjaksi ja ostopisteitä koottiin sivuille, mutta valitettavasti ostopisteiden määrä jäi vähäiseksi. Edellisvuosina kymmeniä ostopisteitä ylläpitänyt 4H-järjestö jättäytyi pois ostopistetoiminnasta.

Hanke järjesti viisi webinaaria. Niiden materiaalit löytyvät hankkeen sivuilta. Yhteistyötä tehtiin mm. Suomen Luontoyrittäjyysverkosto ry:n, Suomen metsäkeskuksen, Luonnonvarakeskuksen, Pro Pakurin, Ruokaviraston ja Valviran kanssa.

- [Luonnontuotteiden kaupallinen elintarvikekäyttö ja sitä koskeva lainsäädäntö](#) 25.1.2022
- [Luonnontuotteet liikkeelle](#) 23.3.2022
- [Pakkausmerkinnät sekä ravitsemus- ja terveysväitteet luonnontuotteissa](#) 9.6.2022
- [Keruutuotteet laadukkaina metsästä pöytään](#) 15.12.2022
- [Pullonkaulat pois luonnontuotealalta](#) 31.1.2023

Lisäksi hankkeessa järjestettiin seminaari Luonnosta kestävästi ja vastuullisesti – ennen, nyt ja tulevaisuudessa Suomussalmella 16.6.2023.

Seminaariin liittyi myös retkeily alueen kohteissa 17.6.2023. Seminaariaineistot löytyvät hankkeen sivuilta: <https://www.arktisetaromit.fi/fi/hankkeet/luonnosta+kestavasti+ja+vastuullisesti+ii/hankkeen+tapahtumat/juhlaseminaari+1662023/>

Marjastuksen MM-kisat järjestettiin 16.9.2023 Suomussalmella. Kisoihin osallistui noin 60 marjastajaa ja Suomussalmen torilla oli kisojen aikana ohjelmaa esiintymislavalla sekä yleisöä erityisen paljon kiinnostanut sieninäyttely.

Marjakaverista tuli satokaudeksi 2023 keruukaveri, joka kannusti suomalaisia hyödyntämään luonnon antimia monipuolisesti.

Hankkeessa pilotoitiin maahanmuuttajille suunnattua marjaretkeä yhteistyössä Suomussalmen kunnan ja SPR:n Suomussalmen osaston kanssa. Marjaretken tiedotustilaisuus pidettiin 3.8. Suomussalmen Kunnantalolla tulkin avustuksella.

Tilaisuudessa kerrottiin muun muassa jokaisen oikeuksista ja turvallisuusseikoista, luonnossa liikumisen terveyshyödyistä, kerättävästä marjasta mustikasta, luonnon eläimistä sekä marjaretkillä tarvittavista varusteista. Marjaretki suunnattiin 4.8. Suomussalmen Seitenahvenisen retkeilyalueelle, jossa opetettiin maahanmuuttajille poimintaa ja marjojen puhdistusta.

Hankkeessa järjestettiin Marjastamassa-kirjoituskilpailu 16.5.–15.8.2022 marjastusmuistoista sekä Mustikka-valokilpailu 1.6.–30.12.2022 nostamaan esiin metsämustikan ja pensasmustikan eroja. Kilpailujen tulokset julkistettiin juhlaseminaarissa ja löytyvät seminaarin aineistoista.

Hanke on osallistunut myös Suomen Luontoyrittäjyysverkosto ry:n organisoimiin hanketapaamiin verkossa.

Hanke oli mukana Luonnontuotealan tutkimusseminaarin ja Valtakunnallisten luonnontuotepäivien suunnittelussa ja toteutuksessa 2022 Mikkelissä sekä 2023 Helsingissä.

Syksyllä 2023 käynnistettiin sienestystarinoiden kerääminen yhteisössä Suomen Kirjallisuuden Seuran kanssa: <https://www.arktisetaromit.fi/fi/sos/sienestamassa/>

Marjastamassa kirjoituskilpailun raatiin kuuluivat elokuvaohjaaja ja -käsikirjoittaja Markku Pölonen, teatteri-ilmaisun ohjaaja, käsikirjoittaja Ulla Schroderus, MMT Marjut Turtiainen ja MMT Kauko Salo. Arviointitilaisuudessa etäyhteyttä Ulla Schroderukseen hoiti Birgitta Partanen Arktiset Aromit ry:stä.

3.3 KANSAINVÄLINEN MENEKIN- EDISTÄMINEN

Hankkeessa on osallistuttu vientiin liittyviin verkotapahtumiin sekä tiedotettu niistä. Hankkeessa on tehty yhteistyötä KIKE-hankkeen kanssa (<https://ki-ke.fi/>) ja viestitty KIKEn tapahtumista ja materiaaleista sekä osallistuttu KIKEn työryhmätyöhön.

Messuosallistumisia hankkeessa ei ole toteutettu, sillä Business Finlandin/Food From Finlandin tuki messuosallistumisiin yhdistyksille loppui ja osallistuminen kustannukset nousivat suhteessa saavutettavaan hyötyyn kohtuuttomiksi.

Hankkeen vastuhenkilö osallistui ELOT-hankkeen opintomatkalle Slow Food -messuille Stuttgartiin sekä ruokakohteisiin Hessenissä ja Baden-Württembergissä 21.–24.4.2022, EU-komission vienninedistämismatkaan Vietnamiin ja Singaporeen 10.–16.7.2022 ja piti siellä esityksen Beverages from nature – Tastes from berries, herbs, mushrooms and trees.

Matkalla oli tilaisuus keskustella myös komissaari Wojciechowskin kanssa ja kertoa luonnon-

tuotteiden ja luomukeruun merkityksestä ja mahdollisuuksista. Lisäksi hankkeen vastuhenkilö tutustui Lontoossa pidettyihin Natural & Organics Products -messuihin 16.–17.4.2023.

Toinen EU-komission vienninedistämismatka suuntautui Japaniin 1.–6.7.2023 ja myös sinne Arktiset Aromit ry valittiin mukaan lukuisten hakijoiden joukosta. Kansainvälistä yhteistyötä ja markkinoiden tunnustelua tehtiin myös hankkeen organisoimalla opintomatalla Unkariin 9.–13.9.2023. Matkoista on tehty erilliset raportit hankkeen sivuille.

Ruokaviraston kanssa on tehty yhteistyötä vientiin liittyvissä kysymyksissä ja viestitty yrityksille Ruokaviraston tukimateriaaleista ja asiantunte-
muksesta vientiasioissa.

Yhdistyksen sivuille täydennettiin tutkimustii-
vistelmiä, ja kansainvälisen mediaa avustettiin
vastaamalla sähköpostitse kyselyihin. Kansanvä-
linen media käyttää sivustoa myös omatoimisesti
lähteenään. Esimerkiksi eräs japanilainen julkai-
su, jossa viitattiin Arktiset Aromit ry:n sivuille
puolukan tiedon lähteenä, tavoitti yli 36 miljoonaa lukijaa.

Unkarin matkalaiset ryhmäkuvassa.

3.4 LAATUSTANDARDIT JA -JÄRJESTELMÄT

Hankkeessa on osallistuttu marjoja koskevan standardin päivityskeskusteluun. Asia on vielä kesken.

ProLuomun kanssa keskusteltiin mahdollisuudesta tehdä yhteistyötä mahdollisessa EU:n luomun menekinedistämisrahoituksen hakemisessa niin, että yhdistys liittyisi ProLuomun jäseneksi ja edustaisi sitä kautta luomuluonnontuotteita jalostavia yrityksiä, mutta jäsenmaksu oli niin korkea, että yhdistyksellä ei ole siihen resursseja.

3.4.1 Nimisuoja järjestelmä

Mustikan nimisuojausmahdollisuuden selvittämistä jatkettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin, Luonnontuoteteollisuus ry:n, luonnonmarja-alan yritysten ja ruotsalaisten kontaktien kanssa.

Hankkeessa tehtiin yhteistyötä yhteistyössä #nimisuoja2025 – Suomalaisen nimisuojan uudet tuotteet, tekijät ja kuluttajat -hankkeen kanssa. Hanketta toteuttivat Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, Turun yliopiston Brahea-keskus ja Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry 31.12.2022 saakka.

Yhteistyötä jatkettiin erityisesti todettu -hankkeen kanssa. Sitä toteuttavat Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti yhteistyössä Turun yliopiston Brahea-keskuksen ja Kaiku Helsinki Oy:n kanssa.

3.4.2 EU:n Luomujärjestelmä

Arktiset Aromit ry oli mukana MMM:n Luomu 2.0 työryhmässä, jossa asetettiin tavoitteita luomukeruun kehittämiseen sekä laadittiin Luomu 2.0 toimintaohjelmaa. Yhteistyössä järjestettiin työpajoja, joissa käsiteltiin ja viimeisteltiin toimintasuunnitelmaluonnosta. Luomukeruuasioissa tehtiin yhteistyötä Suomen metsäkeskuksen Luomua metsäluonnosta -hankkeen kanssa. Hankkeen materiaalit on koottu Suomen metsäkeskuksen sivuille: <https://www.metsakeskus.fi/hankkeet/lume>

Hanke oli mukana Luomu 2.0 -ohjelman toimeenpanosuunnitelman laadinnassa. Ohjelma julkaistiin 8.2.2023 ja se löytyy Valtioneuvoston julkaisuarkistosta: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164613>

4 TULOKSET JA NIIDEN ARVIOINTI

Hankkeen viestintä ja yhteistyö eri toimijoiden kesken oli aktiivista ja onnistunutta. Mediaa tavoitettiin ja myös avustettiin tuloksekkaasti, ja sekä kuluttajille että ammattilaisille saatiin viestittyä luonnontuotteiden mahdollisuuksista monin tavoin.

Myös hankkeen kampanjat, kilpailut ja tapahtumat tavoittivat runsaasti eri kohderyhmiä. Viranomaisyhteistyö edesauttoi vuoden 2023 thaimaalaisten poimijoiden viisumien ja tukihenkilöstön työlupien saamista, vaikka tilanne oli alkuvuodesta kesään asti hyvin epävarma ja haastava yritysten näkökulmasta.

Hankkeessa kestävyys ja vastuullisuus olivat tärkeässä roolissa, ja merkitys vain kasvoi luonnonmarja-alalla esiin tulleiden poimijoiden hyväksikäyttöepäilyjen myötä. Luonnontuotealan toimintaohjelmaan nostettiin myös jo otsikkotasolle kestävyys ja vastuullisuus ja niiden eri ulottuvuudet. Erityisesti sosiaaliseen vastuullisuuteen tullaan jatkossa kiinnittämään entistä enemmän huomiota, ja alan täytyy pystyä se varmistamaan ja osoittamaan.

Ostopistetoiminta onnistui kohtalaisesti vielä vuonna 2022, mutta vuonna 2023 ostopisteiden määrä jäi vähäiseksi. Erityisesti siihen vaikutti 4H-järjestön jättäytyminen pois ostopisteiden ylläpidosta. Kyselyjä ostopisteistä tuli kuten aiemminkin, mikä osoittaa kotimaisten kerääjien halukkuutta yhä kerätä myös teollisuusmarjaa. Pääosa kotimaisesta myynnistä tapahtuu tällä hetkellä suoramyynninä kuluttajille mm. sosiaalisen median kanavien kautta.

Laatujärjestelmistä nimisuoja-asian käsittelyä jatkettiin yhteistyössä Ruotsin toimijoiden kanssa. Mustikan nimisuojarahkemusta ei vielä päästy jättämään, mutta tarvittava tieto nimen käytöstä karttuu ja asiaa etenee.

Luomukeruutuotannon tilanne ei parantunut lainsäädännöllisten haasteiden ja korkeiden kustannusten vuoksi, huolimatta kolmivuotisen Luomua metsäluonnosta -tiedotushankkeen aktiivisesta toiminnasta.

Luonnontuotealan kehittäminen vaatii aktiivista yhteistyötä ja tiedon jakamista. Kuvassa vuoden 2022 Luonnontuotepäivien osallistujia Mikkelissä.

5 EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Luonnontuotealan kestävyys ja vastuullisuus ovat edelleen teemoja, joita tulee kehittää. Kehittämiseen tulee ottaa mukaan sidosryhmiä ja pohtia toimintaohjeita ja niiden noudattamisen varmistamisen keinoja. Sosiaalisen kestävyden näkökulmasta myös kotimaisen keruun kehittämisen tulee huomioida ja ottaa keskusteluun mukaan mm. kauppasektori.

Alan toimintaohjelmassa on laajassa yhteistyössä linjatut suuntaviivat alan kehittämiseksi. Ohjelman jalkauttamista on tehtävä yhteistyössä ja siitä on viestittävä riittävän kattavasti eri toimijoille, että siinä asetetut tavoitteet huomioidaan alan hankkeissa, tutkimuksessa ja koulutuksessa kattavasti koko maassa.

Viestintään eri kohderyhmille tulee panostaa. Metsäala kuuluu tärkeimpiin kohderyhmiin, ja metsän käytön monipuolistamisesta hyötyvät

niin metsänomistajat, luonnontuoteala kuin luontokin. HoReCa-sektorilla luonnontuotteiden käyttö on lisääntynyt, mutta tietoa niiden käytön turvallisuudesta ja laillisuudesta puuttuu monella toimijalla. Myös terveydenhoitosektorilla on huolestuttavia aukkoja luonnontuotetiedoissa, ja tähän on tartuttava jo koulutuksessa.

Kansainväliseen viestintään ja menekinedistämiseen on kustannustehokasta panostaa yhdistyksen sivujen kautta. Myös mahdollisiin komission menekinedistämismatkoihin kannattaa pyrkiä mukaan, mikäli mahdollisuus tarjoutuu. Messuille osallistuminen omalla osastolla on nykyisillä kustannuksilla varsin kallista, kustannustehokkaampi keino on benchmarking-matkat ja tiedonjako.

Alan toimintaympäristön kehittämiseen, keruutoiminnan pullonkauloihin, luomu- ja nimisuojajärjestelmän käytön edistämiseen, lainsäädännön haasteiden ratkaisemiseen sekä yhteistyöverkostojen punomiseen sekä tulee panostaa jatkossakin. Yhteistyöverkoston rakentamisen tukena voi toimia yhdistyksen verkkosivut, joiden uudistaminen uudelle alustalle on ajankohtaista niiden päivitysväyden parantamiseksi ja ylläpidon varmistamiseksi.

Alan yhteisen digitaalisen järjestelmän aikaansaamiseksi tarvitaan paitsi laajapohjaista yhteistyötä, myös resursseja järjestelmän luomiseen, kehittämiseen ja sen ylläpitämiseen tulevaisuudessa.

Luonnontuotealan toimintaohjelma 2030 antaa suuntaviivat luonnontuotealan tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja alan toimijoiden toivotaan ottavan sen ahkeraan käyttöön erityisesti hankesuunnittelussa.

Maa- ja metsätalousministeriö

2023